

Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tweede Kamer

POSTADRES
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
BEZOEKADRES
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
TELEFOON
030 - 751 1100
FAX
030 - 751 1109
INTERNET
www.cnv.nl
E-MAIL
info@cnv.nl

AFDELING
Bestuur
DOORKIESNUMMER
-
E-MAIL
wj.berg@cnv.nl

PLAATS
Utrecht
DATUM
18 november 2015

ONS KENMERK
15-012/WJB/ja
UW KENMERK

BETREFT
Pensioenen

Geachte leden van de Vaste Kamer Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Het uitgangspunt van het CNV is het streven naar een toereikend pensioen voor alle werkkenden, dus zowel voor mensen in loondienst als voor mensen die het zelfstandig ondernemerschap uitoefenen. De hoogte van het te bereiken pensioen moet gerelateerd zijn aan het verdiende inkomen tijdens iemands werkzame leven. Pensioen is voor het CNV een onvervreemdbaar onderdeel van de arbeidsovereenkomst. Dit betekent dat de architectuur van deze arbeidsvoorwaarde ligt in handen van sociale partners.

Kenmerkend voor het Nederlandse pensioenstelsel is de bereidheid tot het collectief delen van risico's. Een collectieve organisatievorm impliceert kostendeling en biedt daarmee de mogelijkheid tot een optimaler pensioenresultaat zeker bij collectief beleggen, ook boven de pensioengerechtigde leeftijd. Van het solidair delen van risico's gaat een prijsdrukkend effect uit. Ook hierdoor ontstaat de mogelijkheid tot een optimaler pensioenresultaat. Voor het CNV is het dan ook glashelder dat een toekomstbestendig pensioenstelsel is gefundeerd op collectiviteit en solidariteit: **beter samen dan alleen.**

Zonder de bouwstenen collectiviteit en solidariteit dreigt ook op voorhand al gevaar voor de toekomstbestendigheid van het nieuw te ontwerpen pensioenstelsel. De verplichtstelling kan concurrentieverstorend uitwerken. De Europese rechter heeft echter bepaald dat deze inbreuk op de mededinging toch is toegestaan, vanwege de "hoge mate van solidariteit" (binnen een verplicht gestelde pensioenregeling). Deze gedachte is ook door de Nederlandse regering omarmd: "Het kabinet is van mening dat de bedrijfstak brede solidariteit, die met verplichtstelling bevordert kan worden, voldoende rechtvaardiging biedt voor het ontbreken van volledige

marktwerking in de tweede pijler". Zonder collectiviteit en solidariteit als bouwstenen wordt de handhaving van de verplichtstelling dus vanuit juridisch oogpunt erg kwetsbaar. Het mogelijke verlies van de verplichtstelling is voor het CNV buitengewoon onwenselijk. Dit betekent immers ook het verlies van de hiervoor omschreven baten van collectiviteit en solidariteit en is daarmee de voorbode voor een (sterk) verminderd pensioenresultaat.

Daarnaast is het nog zeer de vraag of mensen vrijwillig bereid zouden zijn om tijdens hun werkzame leven te sparen voor hun pensioen. In veel gevallen zal helaas een ontkennend antwoord volgen. Dit staat haaks op het uitgangspunt van het CNV: het streven naar een toereikend pensioen voor alle werkenden.

Een actueel zeer belangrijk vraagstuk is de solidariteit tussen verschillende generaties, en dan in het bijzonder de doorsneesystematiek. Onverkorte handhaving van de doorsneesystematiek zou de institutionele houdbaarheid van het pensioenstelsel ondermijnen. Want, zo wordt gezegd, indien jongeren zouden begrijpen dat ze ouderen subsidiëren, zouden jongeren niet langer meer bereid zijn om aan het pensioenstelsel deel te willen nemen. Het CNV heeft zich in het voorjaar 2014 uitgesproken voor degressieve pensioenopbouw met behoud van doorsneepremie. Het kabinet heeft in zijn hoofdlijnennota van zomer 2015 gezegd te willen komen tot een overgang naar een actuariael correcte systematiek van pensioenopbouw. Het kabinet heeft daarbij aangegeven net als het CNV de (voorlopige) voorkeur te hebben voor een systeem van degressieve pensioenopbouw.

Een mogelijke afschaffing van de doorsneesystematiek, kan - wat betreft het CNV - alleen wanneer generaties niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Het CNV is blij dat de SER en het kabinet zich reeds in gelijke bewoordingen hierover hebben uitgesproken.

Pensioengerechtigden zien dat hun uitkeringen nu niet of nauwelijks geïndexeerd worden. Hetzelfde geldt voor de opgebouwde aanspraken van deelnemers in middelloonregelingen. Uit ervaring weten we zeker dat korten leidt tot een afname van vertrouwen, zowel in pensioenfondsen als in de reële economie. Dit veroorzaakt extra negatieve gevolgen voor de economie.

Opvallend en ook verontrustend is de mede door de AFM gesignaleerde diepe kloof in de verwachtingen tussen het pensioen dat feitelijk gerealiseerd gaat worden en het verwachte en daarmee gewenste pensioen. Een dergelijke diepe kloof ondergraaft het vertrouwen in het pensioenstelsel van nu en komt de institutionele houdbaarheid daarvan dan ook zeker niet ten goede.

Een ander veel gehoord onderwerp in het actuele debat rondom een toekomstbestendig pensioenstelsel is hoe de pensioenopbouw van de groepen zzp'ers en werknemers met flexibele contracten verbeterd kan worden. Werknemers met flexibele contracten hebben vaak te maken met wachttregelingen in pensioenregelingen en met een relatief korte pensioenopbouw bij mogelijk meerdere pensioenuitvoerders. De groep zzp'ers is uiterst heterogeen: er zijn zzp'ers met hoge tot zeer hoge inkomens over wie gezegd zou kunnen worden dat ze in staat zijn "om hun eigen financiële toekomst vorm te geven". De groep zzp'ers met een veel bescheidener

inkomen is echter veel groter. Juist deze groep zou vanwege deze inkomenspositie moeten kunnen profiteren van de voordelen van een collectieve en solidaire pensioenregeling. Alleen op deze manier wordt pensioen voor hen betaalbaar. Het is heel goed denkbaar dat een oplossing ligt in het hervormen van de huidige zelfstandigenaftrek. Er zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan fiscale clausulering van deze aftrek enkel voor pensioenopbouw.

In het debat is ook geopperd om een deel van het opgebouwde pensioenvermogen of een deel van de pensioenpremie te besteden aan het financieren van de eigen woning of het inkopen van zorg op een later moment in het leven. Het CNV blijft benadrukken dat pensioen uitgesteld loon is en dus geen "potje" om bepaalde financieringsvraagstukken mee op te lossen.

Ook is in het debat de roep hoorbaar voor meer maatwerk en keuzevrijheid in pensioenregelingen. Jongeren en hoger opgeleiden zouden hier voorstander van zijn. Diverse onderzoeken, waaronder de in het voorjaar 2015 gehouden CNV Pensioenenquête, tonen echter aan dat het overgrote deel van de bevolking juist "ontzorgd wenst te worden", en daarnaast meer dan bereid is tot solidariteit. Solidariteit zowel wat betreft biometrische risico's, alsook als het gaat om financieel-economische risico's.

Tevens is er ruimschoots onderzoek beschikbaar dat aantoont dat mensen "het maken van voor hen optimale financiële keuzen erg moeilijk vinden". Maatwerk en keuzevrijheid moet dan ook vergezeld gaan van default keuzen en van een begrijpelijke keuze-architectuur.

Nog een ander punt dat uit het debat naar voren is gekomen, is de wens "om meer heldere eigendomsrechten". Nu wordt "de pot van een pensioenfonds" vaak gezien als gemeenschappelijk eigendom. Vooral jongeren zijn bang dat "wanneer zij aan de beurt zijn, de pot leeg is". Daarom het pleidooi "dat wat je inlegt gekoppeld is aan de premiebetaler in kwestie". Pensioenfonds zijn wettelijk verplicht aan deelnemers om adequate informatie te verstrekken over hun pensioenopbouw. Daarnaast geldt voor pensioenfonds de wettelijke plicht tot evenwichtigheid. Deze staat in de weg dat een bepaalde generatie binnen een pensioenfonds benadeeld dan wel bevoordeeld wordt ten opzichte van een andere generatie of andere generaties. Het is voor deelnemers dan ook helder hoe hun pensioenopbouw zich ontwikkelt, waarbij ze er zeker van zijn dat zij binnen hun pensioenfonds een eerlijke behandeling krijgen.

Conclusie

Het uitgangspunt van het CNV is het streven naar een toereikend pensioen voor alle werkenden. Dit kan enkel met collectiviteit, solidariteit en de verplichtstelling. Pensioen is voor werknemers een loongerelateerde arbeidsvoorwaarde, vorm te geven door sociale partners. Voor het vraagstuk pensioen en zzp'ers moet zo snel mogelijk een adequate oplossing gevonden worden. Want er zijn nu te veel zzp'ers voor wie een toereikend pensioen onbereikbaar is. Daarbij komt dat de welvaartswinst dankzij collectiviteit en solidariteit het grootst is als iedereen meedoet. Een toereikend pensioen wordt echter niet bereikt wanneer pensioenpremie moet worden aangewend voor andere doeleinden. Een verdere neerwaartse aftopping van het pensioengevend salaris (nu 100.000 euro) is dan ook zeer onwenselijk. Het staat haaks op het uitgangspunt van een toereikendheid pensioen voor alle werkenden.

DATUM
18 november 2015
ONS KENMERK
15-012/WJB/ja

PAGINA
4/4

Met vriendelijke groet,
CNV Vakcentrale

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'WJB' followed by a stylized flourish and the letters 'ero'.

Willem Jelle Berg
Lid Dagelijks Bestuur